

Tanárbeiktató ünnepélyt megnyitó beszéd.¹

Nagyérdemü közönség, kedves ifjuság!

Kollegiumunk családi ünnepet ül. Ma iktatjuk be Barabás Ábel, Kovács Kálmán és Kelemen Lajos rendes tanár urakat, a kiket ezáltal intézetünk családi kötelékébe véglegesen felvesszünk.

A család létalapja a szeretet. Intézetünk iránt érzett szeretet érlelte komoly elhatározássá önökben a vágyat, hogy kulturális családjuk törekvéseinek tényezőivé váljanak. A szeretet melegét kell a tanár uraknak is érezniök, midőn intézetünknel előzőleg teljesített hasznos és reményekre jogosító munkásságuk jutalmául főhatóságunk önöket e szép és fontos állásra méltóknak találta.

E frigy kötésénél kölcsönösen tisztába kell lenniük az iránt, hogy ez intézet, melynek gondozása jövőben önök munkásságának is tárgyát fogja képezni, vallásközönségünk legféléttettebb kincse, feladatai megvalósításának egyik legnemesebb szerve. Féléttékenyen és kiváló gondoskodással őrködik hírneve és kiválósága fölött. A feladat, melyet intézetünk és tanári kara megoldani hivatott, a kölcsönös őszhatás eredményeként jelentkezve, külsőleg csak abban az eredményben nyilvánulhat, mit a gondjaikra bizott ifjuság tudományos és erkölcsi kiképzésében elérni birnak.

Önöket, beiktatandó tanár urakat, a büszkeség érzetének kell eltöltenie, midőn egy oly tanári karba lépnek, mely a feladatok tudatával sikerrel tör nemes célja felé s máris eredményt mutathat fel abban az országos versenyben, melyben intézetünk két növendéke nyert kitüntetést. Mindnyájunknak örömeire szolgálna, ha ez nem a véletlen esélye, hanem egy céltudatos, kitartó és minden ízében átgondolt munkásság logicus eredményeként jelentkeznék.

Önöknek élete java része ez intézet körében teljesítendő tevékenységben fog letelni, mely egyformán igényli a fiatal kor nemes ambíciójának magas szárnyalását, épp úgy, mint a férfikor kitartó,

¹ Mondatott a kolozsvári unitar. kollegiumban 1908 május 21-én.

edzett és átgondolt munkásságát. A tanítás és nevelés nem sorozható az élet legkönyebb feladatai közé. Különösen nem intézetiünk berendezésénél fogva, melyben a növendékek legnagyobb része tíz hónapon át kénytelen nélkülözni a szülői gondozást. Ifjuságunknak nemcsak elméje kiképzéséről, hanem erkölcsi, fizikai neveléséről, művészi izlésük kifejlesztéséről, szóval mind arról kell gondoskodniok, mi a finomabb társadalmi felfogás szerint, egy mivel fiatal ember fogalmához kötve van. A hazafias érzés a magyar fiatalsággal vele születik, de hogy az ne a divatos és hangzatos szólamokban merüljön ki, hanem hasznos tevékenységnek és munkaszeretetnek váljék energiájává, szintén az önök irányító gondoskodását igényli.

Ezek a gondolatok hatják át lelkeniet ebben az ünnepélyes pillanatban és érlelik meg bennem azt a biztos reményt, hogy önök e feladatoknak hív és fáradhatatlan munkásai és vallásközönségünknek minden körülmények közt kitartó támaszai fognak lenni.

Ez érzésektől áthatva, intézetiünk felügyelő gondnoksága részéről van szerencsém önöket szeretettel és melegen üdvözölni, s kívánnom, hogy a sors ne tagadjja meg önöktől a tanári működés egyedüli jutalmát — a sikert.

Még hozzátok van egy pár szavam kedves ifjuság.

A fogékony fiatal kebelnek, az eléje toluló eseményekből le kell vonnia a hasznára fordítható tanulságokat. A mai ünnepélyből is egy értékes tapasztalatot szerezhettek. A három beiktatandó tanár ur nem is sok idővel ezelőtt azokban a padokban foglalt helyet, melyekben ti; kitartó szorgalommal, ernyedhetlen munkássággal az ismeretek sokaságát megszerezve, ezek alapján a mai nappal a társadalomban kiváló helyet, magoknak és családaiuknak biztos jövőt szereztek. Emlékezzetek vissza egész tanulói pályátok alatt e napra és annak említett tanulságaira és higgyétek el nekem, hogy jövőtöket csak is kitartó, a nehézségek leküzdésében ki nem fáradó munkássággal tudhatjátok biztosítani.

Fogadjátok új tanáraitokat szeretettel és tisztelelettel. A tudás, a jellemzilárdság és munkaszeretet, melyet bennetek kifejlesztetek, örökös hálátokra érdemes s viszonzásul csak ezt nyujthatjátok.

Ezennel a beiktató ünnepélyt megnyitom és felkérem a beiktatandó tanár urakat, legyenek szivesek székfoglaló értekezéseiket megtartani.

GÁL JENŐ.

Ferencz József püspök beszéde

a főrendiházban és az erre adott ministeri válasz jun. 10-én
az unitar. egyház állami segélye tárgyában.

Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek!

A mikor bátorságot veszek magamnak, hogy a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének az egyházak segélyezése czime részletéhez hozzászóljak, mindenekelőtt kijelentem, hogy azt a költségvetést én örömmel vettem tudomásul, örömmel veszem tudomásul, illetőleg fogadom el most is, mert az a nagymérvű fejlődés, a mely abban nyilvánul, lehetetlen, hogy örömmel ne töltse el szívemet.

E felszólalásra tulajdonképen az indított, hogy miután a magyarországi unitárius egyház még ez évben sem lehetett szerencsés élvezetébe jutni az 1848:XX. t.-cz. 3. §-ában foglalt kedvezménynek, holott a magyarországi református és ágostai hitvallású egyházaknak a mult évben már felvett egymillió koronája a jelen évi költségvetésben kétmillió koronára van felemelve, sőt az erdélyi ágostai hitvallású evangélikus egyház számára is már a jelen évi költségvetésben fel van véve 100.000 korona abból a 200.000 koronából, a mely ezen egyház részére engedélyezendő lesz. Habár a képviselőházban a nagyméltóságú minister ur által egy felszólalásra, a mely ottan történt, adott nagybecsű válasza engem igen sok tekintetben örömmel nyugtat meg, méltóztassék mégis megengedni, ha nem tagadom el, hogy egy kis aggodalom maradt még az én lelkemben.

Ezt a választ ugyanis, a melyért nem mulasztthatom el őszinte, hálás köszönetemet nyilvánítani a nagyméltóságú minister urnak, a következő szavakkal méltóztatott bezárni: „Ettől eltekintve, ez tulajdonképen az unitárius egyház segélyének a mult, 1907-ik évi költségvetésben történt jelentékeny felemelésére vonatkozik“ — a miért szintén egyházam nevében hálás köszönetemet nyilvánítom — (olvassa): „Ettől eltekintve, ismétlem, az 1848-as törvényczikk czimén